

8D01504 – Биология БББ бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған Жошибекова Багила Съезбаевнаның «Генетика курсының оқыту барысында білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыру» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысына

РЕСМИ РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

p/c №	Критерийлер	Критерийлерге сәйкес келуі (жауаптың біреуін сызыңыз)	Ресми рецензент ұстанымының негіздемесі
1	Диссертация тақырыбы (оның бекітілген күні) ғылымды дамыту және/немесе мемлекеттік бағдарламалар бағытына сәйкес келеді	<p>1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) Диссертация мемлекеттік бюджеттен қаржыландырыла-тын жоба немесе мақсатты бағдарлама шеңберінде орындалды (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету)</p> <p>2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама шеңберінде орындалды (бағдарламаның атауын көрсету)</p> <p>3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылымды дамытудың басым бағытына сәйкес келеді (бағыт көрсетілсін)</p>	<p>8D01504-Биология БББ бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған Жошибекова Багила Съезбаевнаның «Генетика курсының оқыту барысында білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыру» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысы ғылымның даму бағыттарына сәйкес орындалған.</p> <p>Б.С.Жошибекованың диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес орындалған. Диссертациялық жұмыс 8D01504-Биология БББ бойынша Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінде жазылған. Докторант Б.С. Жошибекованың диссертациялық жұмысының ғылыми нәтижелері PhD диссертациясына қойылатын талаптарына сәйкес жазылған. Ғылымның дамуына диссертация елеулі үлесін қосады.</p>

2	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға айтарлықтай үлес қосады/ қоспайды және оның маңыздылығы жақсы ашылған/ ашылмаған	Диссертациялық жұмыс генетиканы оқытуда білім алушыларға зерттеу дағдыларын қалыптастыруда ғылымға жаңа көзқараспен қарауға негіз болады, дамуға айтарлықтай үлес қосады.
3	Өз бетінше жұмыс істеу қағидаты	Өз бетінше жұмыс істеу деңгейі 1) Жоғары; 2) Орташа; 3) Төмен; 4) Өз бетінше жұмыс істеу жоқ	Ізденуші Б.С. Жоппибекованың «Генетика курсының оқыту барысында білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыру» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысында автордың өз бетінше жұмыс істеу деңгейі жоғары, зерттеу нәтижелеріне толығымен талдау жүргізілген және оқырманға түсінікті тілмен жазылған.
4	Ішкі бірлік қағидаты	4.1 Диссертацияның өзектілік негіздемесі: 1) негізделген; 2) Ішінара негізделген 3) Негізделмеген.	4.1 Білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыруға қойылып отырған қазіргі білім беру жүйесіндегі талаптар диссертациялық зерттеу жұмысының өзектілігін негіздейді.
		4.2 Диссертацияның мазмұны диссертация тақырыбын көрсетеді: 1) көрсетеді; 2) ішінара көрсетеді 3) көрсетілмеген	4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын толық айқындап көрсетеді..
		4.3 Мақсаты мен міндеті диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді;	4.3 Диссертациялық жұмыстың мазмұны, қойылған мақсаттары мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді.
		4.4 Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық тұрғыдан өзара байланысты: 1) толықтай өзара байланысты; 2) ішінара байланысты; 3) өзара байланыс жоқ;	4.4 Диссертациялық жұмыстың барлық бөлімдері мен ережелері логикалық тұрғыдан өзара толықтай байланысқан.
		4.5 Автор ұсынған жаңа	4.5 Автордың алған жаңа нәтижелері осы уақытқа дейін орындалған ғылыми

		<p>шешімдер (принциптер, әдістер) дәлелді және белгілі шешімдермен салыстырғанда бағаланады:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) критикалық талдау бар; 2) ішінара талдау бар; 3) талдауда өз пікірлерін білдірмейді, бірақ басқа авторлардың дәйексөздері келтірілген; 4) талдау жоқ. 	<p>еңбектермен салыстырып, критикалық тұрғыдан талданған, диссертациялық жұмыстың ішкі бірлігі сақталған.</p>
5	Ғылыми жаңалық принципі	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толықтай жаңа; 2) ішінара жаңа (жаңалық 25-75%); 3) жаңа емес (жаңалық 25%) 	<p>5.1 Диссертациялық жұмыстағы ғылыми нәтижелер мен қағидаттар толығымен жаңа. Алынған нәтижелердің ғылымилығында күмән жоқ. Ізденушінің алдына қойған зерттеу мақсаты мен міндеттері толық орындалған.</p>
		<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 	<p>5.2 Диссертациялық жұмыстың қорытындылары толығымен жаңа болып табылады. Диссертацияның теориялық және практикалық маңыздылығы, қорытынды мен ұсыныстарын жалпы білім беретін негізгі мектеп, колледж ЖОО да дамыту барысында пайдалануға болады. Диссертация қорытындыларының тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың сипатымен расталған.</p>
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 	<p>5.3 Диссертацияда техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері толығымен жаңа және негізделген .</p>

6	Негізгі тұжырымдамалардың дұрыстығы	Барлық негізгі тұжырымдар ғылыми тұрғыдан маңызды дәлелдерге негізделген /негіздел- меген немесе жеткілікті түрде негізделген (qualitative research және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша дайындық бағыттары үшін)	6. Барлық негізгі тұжырымдар ғылыми тұрғыдан маңызды дәлелдемелерге негізделген.
7	Қорғауға шығарылатын негізгі ережелер	<p>Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Ереже дәлелденген бе?</p> <p>1) дәлелденген; 2) біршама дәлелденген; 3) керісінше дәлелденді; 4) дәлелденбеген; 5) ағымдағы тұжырымдамада Ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.Тривиальды ма?</p> <p>1) иә; 2) жоқ; 3) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиальдылығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.3 Жаңалық болып табылады ма?</p> <p>1) иә; 2) жоқ; 3) ағымдағы</p>	<p>7.1 Қорғауға ұсынылған негізгі ережелер дәлелденді.</p> <p>7.2 Генетиканы оқытуда білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастырудың құрылымдық –мазмұндық моделі дәлелденген және негізделген, тривиальды емес.</p> <p>7.3 «Genetic exercises, with keys» (Генетика есептері шешуімен) оқу құралы, «Микроорганизмдер генетикасы» атты электронды оқу құралы, Генетика» элективтік курсы бойынша жалпы білім алушыларға арналған оқу бағдарламасы оқу үдерісінің ғылыми –тәжірибелік негізі толығымен жаңа болып табылады.</p> <p>7.4 Диссертация алынған нәтижелердің дәлелдігі мен негізділігі педагогикалық зерттеулердің әдіснамасына сүйенумен расталады; теориялық талдаулармен эксперименттік жұмыстың ұзақтығымен және қайталану мүмкіндігімен расталған сандық және сапалық талдау әдістерінің жиынтығымен сипатталған, қолдану деңгейі кең.</p> <p>7.5 Қорғауға ұсынылған әр қағидат бойынша мақалада дәлелденген.</p>

		<p>тұжырымдамада ереженің тривиальдылығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.4 Қолданылу деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) кең;</p> <p>4) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиальдылығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ;</p> <p>3) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиальдылығын тексеру мүмкін емес..</p>	
8	Сенімділік принципі Пайдаланылған әдебиеттер мен ұсынылған ақпараттардың сенімділігі	<p>8.1 Өдістемені таңдау негізделген немесе әдістеме жеткілікті егжей-тегжейлі сипатталған</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ.</p>	<p>8.1 Диссертацияда әдіснама дұрыс негізделген, зерттеудің әдіснамалық негіздері ретінде философ, психолог, педагог ғалымдардың теория мен тәжірибенің бірлігі туралы ұстанымдары, білім беру жүйесін ақпараттандыру тұжырымдамасы, тұлғаның іс әрекетте қалыптасуы туралы педагогикалық тұжырымдамалар, ақыл ой іс әрекетін сатылап қалыптастыру теориясы; ғалымдардың ақпараттық мәдениетті дамыту, өзін өзі дамыту туралы тұжырымдамалары; тұлғалық бағдарлы оқыту тұжырымдамасы, педагогика теориялық қағидалары, көрнекілік теориясы арқылы студенттердің биологиялық өлкетанудағы іс тәжірибесін қалыптастырудың педагогикалық эксперименттері дұрыс және нақты жазылған.</p>
		<p>8.2 Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін және компьютерлік технологияларды қолдана отырып деректерді өңдеу және түсіндіру әдістерін</p>	<p>8.2 Жошибекова Багила Съезбаевнаның диссертациялық жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістерін қолданған:</p> <p>Зерттеу жұмысындағы теориялық және эксперименттік деректерді өңдеу Microsoft Forms, Blank Quiz (Google Класc) Quizizz.com, LearningApps, Microsoft, ZOOM компьютерлік қосымшалары қолданылған. Аталған</p>

	қолдана отырып алынды: 1) иә ; 2) жок .	компьютерлік қосымшаларды пайдаланғаны жұмыстың құндылығын одан әрі арттырады.
	8.3 Теориялық тұжырымдар, модельдер, анықталған қатынастар мен заңдылықтар эксперименттік зерттеумен дәлелденді және расталды (педагогикалық ғылымдар бойынша дайындық бағыттары үшін Нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденді): 1) иә ; 2) жок .	8.3 «Genetic exercises, with keys» (Генетика есептері шешуімен) оқу құралы, «Микроорганизмдер генетикасы» атты электронды оқу құралы, Генетика» элективтік курсы бойынша жалпы білім алушыларға арналған оқу бағдарламасы оқу үдерісіне енгізілген және ғылыми –тәжірибелік негізі толығымен жаңа болып табылады. Зерттеу нәтижелерін орта және жоғары кәсіптік білім беру мекемелерінің практикасында қолдануға болады; кадрлардың біліктілігін арттыру мен қайта даярлау жүйелері, сонымен қатар білім беру жүйесінің көп деңгейлі құрылымына көшу кезінде ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуді дамытудың негізі ретінде пайдаланылуы мүмкін.
	8.4 Маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған/расталмаған	8.4 Диссертациялық жұмыста қолданылған маңызды мәліметтер Қазақстан Республикасының білімі мен ғылымын дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы No 604 «Бекіту туралы барлық деңгейдегі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы 2020 жылғы 5 мамырдағы No 182 бұйрығы», Қазақстан Республикасының «Білім туралы», 2017 жылғы «Рухани-жаңғыру» атты бағдарламаы, Білікті қызметкерлер мен мамандарды даярлау жүйесін дамыту туралы Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 7 маусымдағы «Білім туралы» заңы және білім беру саласына қатысты заңды күші бар мемлекеттік құжаттар; зерттелу тақырыбы бойынша отандық, шетелдік ғалымдардың еңбектері, диссертация бойынша, педагогикалық, молекулярлық, физиологиялық зерттеу жұмыстарының тәжірибелеріне сілтеме жасау арқылы расталған .
	8.5 Маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді. Ғылыми әдебиеттер Сілтемелерімен расталған/ішінара	8.5 Диссертациялық жұмыста 239 әдебиетке сілтеме берілген. Библиографиялық сипаттамадан және ғылыми, оқу, мерзімдік, заңнамалық – нормативтік, деректі, статистикалық, электронды және басқада дереккөздердің жеткілікті тізімін ұсынған

		расталған/расталмаған	
9	Практикалық құндылық принципі	<p>9.1. Диссертацияның теориялық мағынасы бар:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>	<p>9.1. Диссертацияның теориялық маңызы бар, бірнеше бөлімдерімен айқындалады.</p> <p>1. Генетика курсының оқыту барысында білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастырудың теориялық негіздері</p> <p>1.1. Генетика курсының білім беру жүйесінде алатын орны мен маңызы</p> <p>1.2. Генетикалық білім беруде қоршаған орта факторларының геноуыттылығын зерттеуде бактериялық биосенсорларды қолдану</p> <p>1.3. Генетикадан білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыруда Lux-биосенсор ретінде <i>Escherichia coli</i> бактерияларының жасушалары мен амфипод тіндеріндегі геноуыттылықты зерттеудің әдістері мен маңызы</p> <p>1.4. Генетика курсының оқыту барысында білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі</p>
		<p>9.2. Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану ықтималдығы жоғары:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>	<p>9.2. Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЖОО оқу орнында және мектепте оқытылатын генетика курсына (ағылшын топтары) «Genetic exercises, with keys» (Генетика есептері шешуімен) атты оқу құралы әзірленіп, оқу үдерісіне енгізілген. - Генетикалық зерттеу нәтижелері бойынша <i>Escherichia coli lux</i>-биосенсорларының көмегімен қоршаған ортаның геноуыттылығы зерттеліп, сандық- сапалық талдау жүргізіліп, нәтижесінде «Микроорганизмдер генетикасы» атты электронды оқу құралы құрастырылып, оқу үдерісіне енгізілген. - Білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыру бойынша «Генетика» жалпы білім алушыларға арналған элективтік курсы дайындалып, Назарбаев Зияткерлік мектебі «Биология» бірлестігінің 9 сынып оқушыларына Биология пәніне енгізілді және әдістемелік құрал ретінде қолданылған. - Генетиканы оқытуда білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыруда авторлық құралданған ДНҚ штампаратының моделі жасалынып, білім беру процессінде пайдаланылған.

		<p>9.3 Тәжірибеге арналған ұсыныстар жаңа:</p> <p>1) толықтай жаңа;</p> <p>2) ішінара жаңа (жаңалары 25-75%);</p> <p>3) жаңа еместері (жаңалығы 25%)</p>	<p>9.3 Зерттеу жұмысының аясында практикалық ұсыныстар толығымен жаңа. Генетиканы оқытуда білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыруда. Зерттеу жұмысының нәтижелерін жалпы білім беру жүйесінде, жоғары оқу орындарында, орта білім беру мекемелерінде, педагогтердің біліктілігін жетілдіру курстарында пайдалануға болады.</p>
10	Жазу және рәсімдеу сапасы	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p>1) жоғары;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) орташадан төмен;</p> <p>4) төмен.</p>	<p>Диссертациялық зерттеу жұмысы академиялық сапасы жоғары, сауатты жазылған, оқырманға түсінікті.</p>
11	Диссертацияға ескертулер		<p>Диссертациялық жұмыста ішінара қайталаулар мен рәсімделуінде кейбір статистикалық және орфографиялық қателер кездеседі. Алайда, бұл аталған кемшіліктер ізденушінің диссертациялық жұмысының жалпы ғылыми құндылығын төмендетпейді.</p>
12	Зерттеу тақырыбы бойынша докторант мақалаларының ғылыми деңгейі (диссертацияны мақалалар сериясы түрінде қорғаған жағдайда ресми рецензенттер зерттеу тақырыбы бойынша докторанттың Әрбір мақаласының ғылыми деңгейіне түсініктеме береді)		<p>Зерттеу жұмысының мазмұны бойынша жарияланымдардың жалпы саны – 21; Scopus және Web of Science базасына енетін ғылыми басылымда - 3; ҚР білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті бекіткен басылымдардағы жарияланымдар - 5; Ресейлік ғылыми сілтеме индексі бар басылымдардағы жарияланымдар (РИНЦ) - 2; Халықаралық ғылыми - практикалық конференциялар материалдарында - 7 (оның ішінде шетелдік конференцияда - 3); мақалаларын жариялап, зерттеу нәтижелерін халықаралық ғылыми қауымдастыққа ұсынды. Сондай-ақ, 1- оқу құралы, 1 - электронды оқу құралы, 1- элективті курс, 1- педагогикалық әдіс ұсынылған.</p>

13	Ресми рецензенттің шешімі осы (типтік ереженің 28-тармағына сәйкес	8D01504-Биология БББ бойынша (PhD) философия докторы дәрежесін алу үшін ұсынылған «Генетика курсының оқыту барысында білім алушылардың зерттеу дағдыларын қалыптастыру» атты тақырыбындағы диссертациялық жұмыс толық аяқталған. Жошибекова Багила Съезбаевна 8D01504 - Биология БББ бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп есептеймін.
----	--	--

Ресми рецензент,
М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті
«Биология» кафедрасы
Б.ғ.к., қауым. профессор

Г.К. Зияева

Г.К. Зияева қолын растаймын
 «Дулати университеті» КЕ АҚ
 Персоналды басқару қызметі
 « 20 » 12 2024 ж.